

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. søndag i treenighetstiden – søndag 7. juni 2015

Prekentekest: Salme 67,2–6

Lesetekst I: Gal 3,23–29

Lesetekst II: Joh 3,26–30

Hverdag – høytid

Tekstene i treenighetstiden handler om vekst og modning i livet og fellesskapet vårt. Hva vil det si å leve som kristen? Påsken og pinsen har sterke budskap – hva gjør det med hverdagen vår? Dette er en av mange ”hverdagssøndager” har jeg lest, det vil si at det er ingen høytidsdag og det er lenge til neste høytid. I jødisk tankegang er sabbaten den første og viktigste høytiden. Den er Guds gave til oss, både som enkeltmennesker, som familie og som fellesskap. Jødene vasker huset, pynter til fest og tar på seg fine klær fordi de venter en kjær gjest: Sabbaten. Tenk om vi kunne få søndagsgleden, gleden over den hellige hviledagen inn under huden – jeg tror det ville berike både enkeltmennesker og fellesskap. Tid for Universets Herre, tid for hverandre.

Dagens tekst er hentet fra Salmenes bok. Salmenes bok var Jesu bønnebok i syngagogen og Jesu sangbok i tempelet. NT har 75 salmesitater, og Salmenes bok blir av noen kalt ”bibelen i Bibelen”. Vi har lett for å teoretisere troen til debatter om teologi og vi står i fare for å gjøre troen til en teori, mens det faktisk dreier seg om er en Gudsrelasjon og et liv å leve. Salmenes bok tar livet på pulsen med en fantastisk ærlighet – de har et ”rett fra levra-språk” både om lovsang og tvil, om glede og fortvilelse. (Jeg ville sagt noe om dette innledningsvis i prekenen bare for å skape appetitt på å lese Salmenes bok på egen hånd.)

Salme 67

Det er så mye i livet vårt som dreier seg om meg og mitt. Dette handler om Gud. Han som har gitt oss livet. Han som har skapt alt liv.

Å gjøre Gud synlig i verden er å leve ut vår lovprisning til Ham.

Dette er en dag for å sette Gud først i våre liv, og å gjøre Gud synlig i verden – vi skal gjøre Ham kjent. Det ligger i utvelgelsen som også vi har fått del i.

Hverdagens lovsang og fokus

Det er en rikdom i takksigelsen og lovprisningen - vi har mye å lære av disse bønnene som jødene har bedt gjennom århundrene, også på Jesu tid. Denne salmen er en del av den skattekista.

Jødene på Jesu tid hadde en lovprisningsbønn når de våknet om morgenen, og takket for hver del av kroppen som fortsatt var i funksjon. En ny takkebønn i forbindelse med påkledningen "Velsignet være han som kler de nakne" En takkebønn for de første blomstene på trærne om våren, en annen for tordenværet - da sa de: "priset være ham som har styrke og kraft til å fylle verden" og slik kunne jeg fortsette.

Disse bønnene gjorde at bevisstheten om Guds nærvær fulgte dem gjennom dagene, i motgang og medgang - gjennom hele livet.

Teksten

Vers 1 Velsignelsen er gjenkjennbar fra 4. Mos 6, 24-26. Her brukes et annet navn på Gud.

I 4. Mosebok brukes יהוה (Jahve) som oversettes med Herren, mens i Salme 67 benyttes אלהים (Elohim) som oversettes med Gud. Jahve ("Jeg er") brukes ofte knyttet til Gud som den nådige og barmhjertige, han som har omsorg, for eksempel "Herren er min hyrde". Elohim brukes ofte knyttet til skaperen og den rettferdige Gud.

Her roper salmisten på den nådige Gud, Herren, og ber om nåde og velsignelse.

I sin historiske sammenheng

er dette sagt til jødefolket. "Profeten ønsker at Guds nåde må bli åpenbart, for at den ved sin glans må føre hedningene til det samme håp," sier Calvin. Folk ser at de troende har noe som de andre ikke har. Så tennes lengselen til å få det samme. (I den siste tid snus dette: Israel skal se at hendingene har fått evangeliet, og det skal vekke Israel til nidkjærhet, sier Paulus. Rom. 11, 11.)

Dette er en av de tydeligste tekstene fra GT når det gjelder å inkludere hedningene (ikke-jødene) i trosfellesskapet. Gud utvalgte seg ikke et folk for at de skulle stå nærmere han, men for at han gjennom dem også kunne dra alle de andre inntil seg. Utvalgt til å være – utvalgt til å tjene.

"Folkene skal prise deg, Gud" v 4, her profeteres det om en misjonstid som skal komme. Peter ser tilbake på profetiene og sier til ikke-jødene: "Denne frelsen var det profetene søkte etter og ville utforske da de profeterte om den nåden dere skulle få... Det ble åpenbart for dem at det ikke var seg selv, men dere de tjente med sitt budskap." 1. Pet 1, 10.12.

I vers 4 leser vi: "La folkeslag glede seg og juble, for du dømmer folkene med rettferd og leder folkeslagene på jorden." Dette leder tanken til en annen sang, sangen på Betlehemsmarken. Først kom budskapet: "Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren." Og like etter bryter lovsangen fra engleskaren ut – den skulle jeg gjerne hørt!

I vers 6 vender salmisten tilbake til lovprisningen og tilbedelsen. Han ser at det er mange hedninger som priser Gud, og dette gir også fysiske utslag: Landet har gitt sin grøde. Gud velsigner stadig folket.

Guds ansikts lys

Salmen starter med "Gud, la ditt ansikt lyse for oss!" Det er lyset fra Guds herlighet det er snakk om. I tempelet kunne man oppleve Guds nærvær og Guds herlighet. Lyset som skaper varme, hjelp til å se – og som avslører det som er skittent. Lyset gir også hjelp til å finne veien. "Herrens herlighet lyste om dem" står det i Luk 2 – englene bar med seg Guds nærvær og Guds ansikts lys til noen fattige, undervurderte gjeterne. Juleevangeliet rommer både gjeterne og vismennene fra Øst, de fattige og de rike, jødene og hedningene – Messias kom til alle folk og alle slags folk. Salmisten ser inn i noe som skal skje.

Messias

Salmen er sett på som en Messiasprofeti. Den rette "grøde" (vers 7) er at Messias blir født i det utvalgte folket. Jes 4,2 og 45,8. Det er først når Messias kommer at den store velsignelsen vil komme til alle folk. Slik Paulus skriver det: Velsignet er Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i Kristus har velsignet oss med all Åndens velsignelse i himmelen. (Ef 1,3)

Hva som enn sies i prekenen – la det være lovsang i menighetens hjerte og lepper når de går ut fra Guds hus. Det fortjener Han! Og det gjør noe med oss.

Jødisk bruk av Salme 67

Sefardiske jøder (med historiske røtter fra Spania/Portugal) leser Salme 67 som den første velsignelsen under sin daglige morgengudstjeneste (den består av noen bønner, velsignelser og enkeltstående bibelvers) og fortsetter med Baruch Sheamar. Salme 67 kalles gjerne Menora-salmen og etter jødisk tradisjon vil man bare ved å lese den oppleve en sterk åndelig beskyttelse. Personen som leser den vil finne nåde og godhet i Guds og menneskers øyne.

Det sies også at enhver som resiterer denne salmen sju ganger før de tar ut på en reise vil få en vellykket og fredfull tur.

Salme 67 har ofte utforming som en Menorah (syvarmet lysestake) helt fra det 15. århundret. (“The Menorah Psalm” by Shubert Spero, Jewish Bible Quarterly, Vol 37, No. 1, 2009)

Salmen består av 49 ord (på bibelhebraisk) som minner om de 49 dagene mellom påske (Pesach) og Pinse (Shavuot). Gud skapte verden på 6 dager, den sjuende dagen hvilte han. 7-tallet blir derfor sett på som fullkommenhetens tall. 7x7 blir da også et tegn på fullkommenhet – i denne salmen på den fullkommenheten som er, og den som skal komme.

Jorunn Andestad Langmoen

Assisterende generalsekretær Den Norske Israelmisjon

jorunn@israelmisjonen.no

Kilder:

* Nils Dybdal-Holthe <http://bibelsalmer.blogspot.no/2008/11/67.html> - <https://beneisrael.wordpress.com/>

- THE MENORAH PSALM AS A CONTINUATION AND COMPLETION OF THE PRIESTLY BENEDICTION By Christopher P. Benton